

Meertaligheid en taalontwikkeling

Een andere thuistaal ondersteunt

Hoewel de aanpak Thuis in Taal gericht is op taalversterking, gaat het hierbij niet per se om de *Nederlandse taal*. Natuurlijk is het belangrijk goed Nederlands te leren als je hier opgroeit, maar dat hoeft niet ten koste te gaan van andere talen die een kind gebruikt. Een andere thuistaal kan juist een opstap zijn en het Nederlands ondersteunen. Bovendien is de thuistaal een onderdeel van je identiteit en draagt die bij aan een gezonde sociaal-emotionele ontwikkeling, betoogt Frederike Groothoff, expert meertaligheid.

Uitingen
taal 2

Uitingen
taal 1

Ijsbergmodel Jim Cummin

Onderliggende
kennis taal 2

Onderliggende
kennis taal 1

Centraal onderliggend
kennisreservoir

Taalkundige Frederike Groothoff legt uit dat je talen voor kunt stellen als ijsbergen. Boven water lijken ze los van elkaar te drijven, maar onder water zijn ze met elkaar verbonden. Ook bij talen is dit het geval: ze delen veel met elkaar. Als kennis in één bepaalde taal wordt ontwikkeld, dan kan die ook betekenis hebben voor een andere taal. "Het zou een gemis zijn als we een kind de toegang tot die kennis ontzeggen doordat we bepaalde talen negeren", legt Frederike uit.

Voortbouwen op de thuistaal

In de jaren voordat een kind naar school of de voorschool gaat, brengt het veel tijd door met de ouders of verzorgers. Dan ontwikkelt het de eerste kennis en ontstaat de ouder-kindrelatie. "Als dit in een andere taal gebeurt is het voor zowel ouder als kind vreemd om op school ineens over te gaan op het Nederlands. Het kan lijken of die eerdere kennis niet ter zake doet. Bovendien is het onnatuurlijk om ineens samen in een andere taal te praten. Ouder en kind moeten dan van vooraf aan beginnen, terwijl ze al iets moois hadden waarop voortgebouwd kan worden."

Redenen om een andere taal te spreken

"Er zijn verschillende redenen om met je kind een andere taal te spreken. Het kan zijn dat een ouder het Nederlands nog niet spreekt. Ook kan het zijn dat de taal deel uitmaakt van een geschiedenis die je als ouder graag deelt met je kinderen. Of de familie in het buitenland spreekt die taal en je wilt de communicatie met hen gemakkelijker maken. Bovendien verrijken ouders het talenrepertoire van hun kind met het doorgeven van de thuistaal. Daarmee geven ze het kind mogelijk een streepje voor in een toekomstige carrière. Bovenal maken talen onderdeel uit van het gezinsleven, van de ouder-kindrelatie en de identiteit van de ouders en het kind. Door daar ruimte aan te geven laat je zien dat het kind in volledigheid mag zijn wie het is en dat je begrijpt dat al die talen belangrijk zijn."

Breng de taalomgeving thuis in kaart

Als je de stappen van Thuis in Taal volgt, kun je steeds even stilstaan hoe je per stap aandacht aan meertaligheid kunt besteden. Frederike geeft wat tips: "Bij stap 1 bijvoorbeeld, breng je in kaart hoe de taalomgeving er thuis uitziet. Dit kan nuttige informatie opleveren over welke talen er thuis gesproken worden, wie welke taal met wie spreekt, of er voor het kind nog andere talen hoorbaar zijn en wat er met die talen gedaan wordt, zoals voorlezen, gesprekken voeren, liedjes zingen."

"Je kunt ouders vragen waarom bepaalde talen belangrijk zijn voor hun gezin en voor de toekomst van het kind. Dit kan natuurlijk bij het kennismakingsgesprek, maar het levert meer op als de relatie tussen ouders en professional zich verdiept heeft

Dr. Frederike Groothoff

Taalkundige en expert in meertaligheid.

en er vertrouwen in en respect is voor elkaar. Laat het onderwerp meertaligheid daarom bij elk oudercontact terugkomen."

Ook tijdens de ouder-kindactiviteiten (stap 4) is de taalomgeving een goed onderwerp. Laat ouders met hun kind bijvoorbeeld praten over de talen in hun leven. Ze kunnen in beeld brengen hoeveel talen er in hun gezin zijn. Ook in gezinnen waar alleen Nederlands wordt gesproken kan dit, want ook daar zullen andere talen voorbijkomen in liedjes, films, op televisie, tijdens het eten of in de omgeving buiten.

Werk aan een wederkerige relatie

Bij Thuis in Taal staat het bouwen aan een wederkerige, gelijkwaardige relatie tussen professionals en ouders centraal: stap 3. "Vraag je daarom steeds af of jouw informatie duidelijk is als die alleen in het Nederlands wordt gegeven. Ken je ouders die kunnen helpen vertalen? Vraag jezelf ook eens af vanuit welke visie en waarden en normen jij zelf iemand tegemoet treedt. Bedenk dat elke ouder een waardevolle bijdrage levert aan het opgroeien van het kind, ook als die aanpak afwijkt van wat je zelf gewend bent. Als een ouder zijn rol als opvoeder in de thuistaal kan vervullen, staat hij sterker."

Waarderen en gebruiken

Het toelaten van andere talen dan het Nederlands tijdens ouder-kindactiviteiten in de groep is soms best lastig. "Leerkrachten en pedagogisch medewerkers zijn het misschien niet gewend of leerden eerder dat er alleen Nederlands gesproken mocht worden op school", suggereert Frederike. "Daarom zou je ook eerst kunnen starten met een activiteit over talen of tradities. ▶

Tijdens het thema 'feest' kun je dan praten over ieders favoriete feestdag en met een kleurrijke praatplaat vol diverse feesten kunnen ouder en kind in gesprek. Ook kun je praten over een favoriet boek, verhaal of televisieprogramma. De taal van dat boek, verhaal of programma, maakt dan helemaal niet uit."

"Als je op de groep start met het gebruik van thuistalen, is het belangrijk dat alle ouders en kinderen begrijpen waarom dat gedaan wordt. Niet om buiten te sluiten, maar juist om alle ouders en kinderen gelijke kansen te geven op taalversterking, ieder in de taal die het best bij hem of haar past. Soms is het nodig elkaar de tijd te geven om te wennen aan deze situatie. Jij kunt vertellen over de meerwaarde van het gebruik van thuistalen en het gesprek hierover gaande houden."

"Als het al gebruikelijk is om ouders met hun kind in de thuistaal te laten praten, dan is het goed om de meertaligheid expliciet te waarderen. Je kunt ouders in de thuistaal verhalen laten vertellen, liedjes laten zingen of boekjes laten voorlezen. Betrek bij een thema de ervaringen van ouders en bedenk hoe zij vanuit hun tradities kunnen bijdragen aan nieuwe kennis voor alle kinderen. Misschien kunnen ouders iets meebrengen en laten zien? Een mooie start of afsluiting van de ouder-kindactiviteit is het begroeten van alle ouders en kinderen in hun thuistaal. Vraag ouders daarover na te denken met hun kind: hoe begroeten we elkaar eigenlijk? In welke talen kunnen wij dat en wat zouden we de andere ouders, kinderen, pedagogisch medewerkers of leerkrachten willen leren?"

Verhalen in de thuistaal

Hoewel samen lezen belangrijk en fijn is, hoeft dat niet altijd met geschreven tekst. "Lezen is meer dan voorlezen. Om bij een boek zonder woorden een verhaal te verzinnen, hoef je niet geletterd te zijn. Of stel voor samen te luisteren naar prentenboeken in de thuistaal op www.prentenboekeninalletalen.nl."

Volgens Frederike is het slim om ouders voorbeelden te geven van hoe ze in de thuistaal de interactie met hun kind kunnen stimuleren. "Dat kan tijdens alle dagelijkse routines zoals aankleden, eten koken, boodschappen doen of van en naar huis rijden. Leg uit dat alleen al door in de thuistaal te 'ondertitelen' kinderen veel leren. Het belangrijkste is dat je gewoon gezellig met elkaar kletst in de taal die je het beste beheerst. Meer is niet nodig om een talig voorbeeld te zijn. En als bonus bouw je tegelijkertijd aan de relatie met je kind." ■

Dilemmaspel

Wil je het omgaan met thuistalen bespreekbaar maken in jouw team? Frederike ontwikkelde, samen met Thuis in Taal-trainers, een dilemma-spel met veertien dilemma's om een gesprek op gang te brengen over meertaligheid en te ontdekken waar iedereen staat.

Je vindt het spel op pagina 17 t/m 24 van dit magazine.

